

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/121/2020
Identifikačné číslo spisu:	6111222452
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6111222452.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu JUDr. Martina Vladika a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci žalobcu: FELYMA, spol. s r. o., so sídlom M. R. Štefánika 7845/53, Zvolen, IČO: 36 047 996, právne zastúpeného: Advokátskou kanceláriou Uhaľ s.r.o., so sídlom Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, IČO: 47 236 655, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, so sídlom Námestie Slobody 6, Bratislava - Staré Mesto, IČO: 30 416 094, za účasti intervenienta na strane žalovaného: Mesto Banská Bystrica, so sídlom Banská Bystrica, ČSA 26, IČO: 00 313 271, v konaní o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod č. k. 13 C 226/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 355/2017-414 zo dňa 31. mája 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej aj „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplattenia náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci aplikujúc ustanovenia zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej v texte „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd poukázal na to, že zodpovednosť za škodu a nároky v zmysle zák. č. 514/2003 Z. z. sú svojou povahou nepochybne nárokmi občianskoprávnej povahy. V tejto súvislosti konštatoval, že napriek tomu, že zákon výslovne neuvádza predpoklady zodpovednosti za škodu, tieto sú definované právnou teóriou a ich obsah je naplňovaný súdnou judikatúrou. V danom prípade takýmito predpokladmi sú porušenie právnej povinnosti, vznik škody, jej existencia a príčinná súvislosť medzi nimi. Keďže ide o zodpovednosť objektívnu, otázka zavinenia je v danom prípade bez právneho významu. V prejednávanom prípade okresný súd konštatoval, že došlo k porušeniu právnej povinnosti, ktorá je stanovená v § 49 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, keď

bolo nepochybne preukázané, že správny orgán nerozhodol v danej veci, či už bezodkladne, resp. v lehote do 30 dní od začatia konania, alebo v zvlášť zložitých prípadoch do 60 dní. Súd postup žalovaného pri konaní o žiadosti žalobcu o vydanie územného rozhodnutia považoval za nesprávny, ak takýmto postupom došlo k porušeniu právnej povinnosti zákonom určenej v časti dodržania zákonných lehôt pre vydanie rozhodnutia, a teda došlo k nesprávnemu úradnému postupu na strane žalovaného, resp. intervenienta. Následne súd pristúpil ku skúmaniu otázky, či v danom prípade zo strany žalobcu došlo k preukázaniu vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Žalobca totiž odôvodňoval jemu vzniknutú škodu spôsobom, že v zmysle zmluvnej povinnosti s treťou osobou mu vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu za nedodržanie lehoty na uzavretie zmluvy o dielo, v ktorej mal postavenie budúceho objednávateľa. Žalobca teda preukázal zaplatenie zmluvnej pokuty tretej osobe, na základe čoho súd konštatoval, že na strane žalobcu ku škode došlo.

3. Okresný súd však následne dospel k právnomu záveru, že medzi nesprávnym úradným postupom na strane žalovaného a vznikom škody na strane žalobcu, neexistuje príčinná súvislosť. Zdôraznil, že otázka príčinnej súvislosti nemôže byť riešená vo všeobecnosti, musí byť posudzovaná v konkrétnych súvislostiach. Nesprávny úradný postup totiž môže mať za následok vznik zodpovednosti za škodu v zmysle zák. č. 514/2003 Z. z. len vo vzťahu k takej škode, ktorá bola priamo a bezprostredne spôsobená práve a iba týmto nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosť totiž nemožno urobiť závislou od neobmedzenej kauzality, keďže atribútom priamej príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo bezprostredne predchádzala následku a vyvolávala ho. Pre záver o existencii príčinnej súvislosti nestačí pravdepodobnosť, musí byť táto vždy s istotou preukázaná, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu, teda poškodeného. Otázka príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a škodou je otázkou skutkovou a pri riešení tejto otázky je právnym posúdením veci vymedzené medzi akou ujmu a akou skutočnosťou tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto určujúci význam, v čom spočíva konkrétna škoda, za ktorú je požadovaná náhrada. Žalobca v konaní označil za majetkovú ujmu zaplatenie zmluvnej pokuty tretej osobe, pričom za príčinu vzniku tejto ujmy považoval nesprávny úradný postup spočívajúci v nevydaní rozhodnutia stavebným úradom v zákonom stanovenej lehote. Bolo preto povinnosťou súdu skúmať, či nevydanie takéhoto rozhodnutia v lehote stanovenej zákonom bolo príčinou, teda priamo a bezprostredne súviselo s následkom vzniku škody, ktorá sa odvíjala od zaplatenia zmluvnej pokuty žalobcom tretej osobe. Podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá viedla k zaplateniu zmluvnej pokuty žalobcu však, podľa okresného súdu, bolo porušenie zmluvnej povinnosti žalobcom, ktorá mu ale vyplynula zo záväzkového vzťahu s treťou osobou a odvíjala sa od zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy o dielo. Z uvedenej zmluvy vyplynulo, že výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobcovi ujmu, je zmluvné dojednanie ohľadne zaplatenia zmluvnej pokuty. Vznik škody bol teda spôsobený výlučne porušením zmluvnej povinnosti žalobcom. Je tak podľa okresného súdu vylúčené, aby protiprávne konanie žalovaného, resp. intervenienta, bolo priamou príčinou vzniku ujmy na strane žalobcu. V tejto súvislosti zároveň okresný súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 zo dňa 30.10.2013, kde najvyšší súd rozhodoval v rámci mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky, proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 13.05.2011 pod č. k. 60 Cb 68/2010-109 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 16.08.2011 pod sp. zn. 13 Co 224/2011. V rámci uvedeného konania si žalobca uplatnil časť svojho nároku na náhradu škody v rozsahu 10 000,- Eur s príslušenstvom, na základe totožných skutkových okolností. Najvyšší súd SR rozhodnutie okresného aj krajského súdu zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie. Rozhodnutie Najvyšší súd SR odôvodnil tak, že „ani nevydanie rozhodnutia stavebným úradom v zákonom stanovenej lehote nebránilo žalobcovi posudzujúcu túto otázku z objektívneho hľadiska uzatvoriť budúcu zmluvu o dielo v dohodnutej lehote. Existencia územného rozhodnutia v čase uzavretia zmluvy o dielo nie je totiž nevyhnutnou podmienkou a dôvodom, pre ktorý by nebolo možné takúto zmluvu platne uzavrieť, pričom v dohode o dobe uzavretia budúcej zmluvy o dielo účastníci zmluvy nepodmienili lehotu, do ktorej sa zaviazali budúcu zmluvu uzavrieť vydaním územného rozhodnutia.“ Okresný súd na základe vyššie uvedeného v tejto veci uzavrel, že pokiaľ príčinná súvislosť je podstatným prvkom zodpovednosti skutkovej podstaty, kde v prípade protiprávneho konania a vzniku škody sa musí jednať o sled udalostí, ktoré sú v logickom a priamo nadväzujúcom postupe, nebol v danom prípade následok, ktorý spočíval v zaplatení zmluvnej pokuty bezprostrednou a podstatnou

príčinou, ktorý by nadväzoval na porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného, resp. intervenienta, ktorý v rámci územného konania porušil svoju právnu povinnosť tým, že v konaní postupoval nesprávnym úradným postupom. Na základe toho dospel okresný súd k záveru, že žaloba nie je dôvodná, pretože v konaní neboli preukázané všetky zákonné prvky, ktoré musia byť jednoznačným spôsobom preukázané pre úspešné uplatnenie práva na náhradu škody. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd v zmysle § 255 CSP.

4. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudok okresného súdu potvrdil. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi.

5. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne a dostatočné, preto odvolací súd na dôvody v ňom uvedené odkazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a na zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia vzhľadom na odvolacie námietky žalobcu uviedol nasledovné:

6. Žalobca uzavrel ako budúci objednávateľ zmluvu o budúcej zmluve o dielo so spoločnosťou T&T Staving, a. s., so sídlom Vranovská 6, Bratislava ako zhotoviteľom. V zmysle tejto zmluvy sa žalobca zaviazal uzavrieť s budúcim zhotoviteľom v presne stanovenom čase zmluvu o dielo. Predmetom zmluvy o dielo malo byť vykonanie diela „Polyfunkčný dom a garáže“ v R. R., na E. ulici stojace na pozemkoch parc. č. 170/16, 170/42, 170/13 a 170/43. Zmluvu o dielo mal žalobca uzavrieť v dohodnutom čase, avšak k takejto zmluve nemohlo dôjsť, podľa tvrdenia žalobcu z dôvodu nečinnosti správneho orgánu Mesta Banská Bystrica, odboru rozvoja a výstavby, čím došlo k závažnému porušeniu zmluvy o budúcej zmluve. V posudzovanej veci okresný súd ustálil, že žalovaný sa dopustil nesprávneho úradného postupu, keď stavebný úrad vo veci návrhu žalobcu o vydanie územného rozhodnutia nevydal rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, ako aj to, že v majetkovej sfére žalobcu došlo k zmenšeniu jeho majetkového stavu, a teda ku vzniku škody zaplatením zmluvnej pokuty spoločnosti T&T, a. s. Spornou zostala otázka (ne)existencie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, ako základného predpokladu zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle zák. č. 514/2003 Z. z., pričom správnosť posúdenia tejto otázky namietal žalobca. Aj odvolací súd dospel k právnemu záveru, že uvedený predpoklad zodpovednosti žalovaného za škodu splnený nebol.

7. Žalobca označil za majetkovú ujmu, za ktorú požadoval od žalovaného náhradu, zaplatenie zmluvnej pokuty spoločnosti T&T, a. s., a za príčinu vzniku tejto ujmy považoval nesprávny úradný postup spočívajúci v nevydaní rozhodnutia stavebným úradom v zákonom stanovenej lehote. Otázku príčinnej súvislosti bolo preto potrebné skúmať práve vo vzťahu uvedeného nesprávneho úradného postupu stavebného úradu a škody spočívajúcej v zaplatení zmluvnej pokuty. Žalobcovi vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu z dôvodu nesplnenia si povinnosti uzavrieť budúcu zmluvu o dielo v lehote dohodnutej v zmluve, čo nepochybne vyplýva zo zmluvy o budúcej zmluve o dielo uzavretej medzi žalobcom a spoločnosťou T&T, a. s., dňa 29.05.2008. Podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok zaplatenie zmluvnej pokuty, je preto aj podľa odvolacieho súdu porušenie zmluvnej povinnosti žalobcom vyplývajúcej zo záväzkového vzťahu. Keďže v zmluve išlo o jedinú povinnosť zabezpečení zmluvnou pokutou, táto skutočnosť je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobcom označenú ujmu. Vznik škody bol teda spôsobený výlučne porušením zmluvnej povinnosti samotným žalobcom, čo ale súčasne znamená, že je vylúčená ako priama príčina vzniku žalobcom označenej ujmy iná skutočnosť, iné protiprávne konanie alebo opomenutie. Na základe uvedeného preto možno uzavrieť, že nesprávny úradný postup žalovaného a žalobcom požadovaná škoda, nie sú vo vzájomnom pomere príčiny a následku.

8. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ aj žalobca tvrdil, že zmluvnú povinnosť zabezpečení zmluvnou pokutou nemohol splniť výlučne pre pochybenie a nečinnosť stavebného úradu, a teda, že porušenie zmluvnej povinnosti nezavinil, treba uviesť, že ide o tvrdenia žalobcu, ktoré nie sú ničím podložené a

preukázané. Nevydanie rozhodnutia stavebným úradom v zákonom ustanovenej lehote nebolo totiž nevyhnutnou podmienkou a dôvodom, pre ktorý by nebolo možné takúto zmluvu platne uzavrieť, pričom v dohode o dobe uzavretia budúcej zmluvy o dielo účastníci zmluvy nepodmienili lehotu, do ktorej sa zaviazali budúcu zmluvu o dielo uzavrieť vydaním územného rozhodnutia. V tejto súvislosti aj odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 v totožnej veci. Vyjadrenia žalobcu, že predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR je nezákonné a arbitrárne, považoval odvolací súd za účelové tvrdenie v snahe byť v konaní úspešným. Odvolací súd však nemal žiadne pochybnosti o správnosti právnych záverov okresného súdu v napadnutom rozhodnutí, ako i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 16/2012, ktoré rozhodnutie dosiaľ pre nezákonnosť, či arbitrárnosť, resp. porušenie akéhokoľvek práva na strane žalobcu nebolo spochybnené.

9. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný, preto mu nevznikol nárok na ich náhradu. Úspešným bol v odvolacom konaní v celom rozsahu žalovaný, preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v celom rozsahu 100 %.

10. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu zo strany žalobcu bolo podané dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

11. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu 6 MCdo 16/2012, ktorým najvyšší súd Slovenskej republiky vyhovel mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora a tým zrušil rozsudky súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, ktoré konštatovali dôvodnosť žalobcovho nároku na náhradu škody, pričom v rozsudku bolo konštatované, že zo strany správneho orgánu došlo k nesprávnemu úradnému postupu tak, že od začatia správneho konania vo veci návrhu navrhovateľa o vydanie územného rozhodnutia vôbec nekonal a nevydal rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote do 30 dní ale ani do 60 dní a týmto postupom porušil svoju povinnosť uloženú v § 49 ods. 2 správneho poriadku, t. j. vydať rozhodnutie v stanovených lehotách. Súd sa stotožnil s právnou argumentáciou navrhovateľa, že nemohol so zhotoviteľom uzavrieť riadnu zmluvu o dielo z toho dôvodu, že správny orgán napriek svojej zákonnej povinnosti nevydal rozhodnutie v zákonnej lehote a príčinou následku, t. j. povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu bola ako jediný dôvod nečinnosť správneho orgánu, ktorý v zákonnej lehote nevydal rozhodnutie, nepožiadal odvolací orgán o predĺženie lehoty a takisto neupovedomil navrhovateľa o tom, že nemôže rozhodnúť v lehote do 30 dní a ani v lehote 60 dní.

12. Ak by aj správny orgán bol v zákonnej lehote vydal akékoľvek rozhodnutie alebo ak by navrhovateľa upovedomil o tom, že nemôže v zákonom stanovených lehotách rozhodnúť, žiadna škoda v podobe povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu by navrhovateľovi nevznikla. Nesprávny úradný postup bezprostredne ako jediná príčina predchádzal následku a vzťah príčiny a následku medzi nesprávnym úradným postupom správneho orgánu a vznikom škody bol neprerušený a bezprostredný. Odvolací súd sa opomenul zaoberať tým, či mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky sú nezákonné, keď žalobca namietal toto rozhodnutie dovolacieho súdu. Dovolateľ poukazoval na to, že súd prvej inštancie prevzal závery dovolacieho súdu z iného konania a uzavrel, že príčinná súvislosť v danej veci nie je daná a to isté vykonal aj odvolací súd. Dovolateľ mal za to, že porušenie zmluvnej povinnosti uzavrieť zmluvu o dielo v stanovenej lehote nebola priama a hlavná príčina vzniku škody. Porušenie zmluvnej povinnosti bolo totiž až následkom nesprávneho úradného postupu stavebného úradu a nasledovalo až po nečinnosti tohto orgánu. Porušenie zmluvnej povinnosti nastalo z dôvodu nekonania stavebného úradu. Následkom porušenia zmluvnej povinnosti síce bolo zaplatenie zmluvnej pokuty, avšak treba skúmať čo bolo dôvodom pre porušenie zmluvnej povinnosti. Dôvodom bola práve príčina, ktorá vyvolala porušenie tejto zmluvnej povinnosti a tou bol nesprávny úradný postup stavebného úradu.

13. V predmetnej veci je potrebné posúdiť, čo vôbec viedlo žalobcu k nesplneniu zmluvnej povinnosti. Žalobca počítal v čl. 3 zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy o dielo s tým, že návrh na vydanie územného

rozhodnutia môže byť zamietnutý. Rovnako počítal s tým, že konanie môže byť prerušené, nepočítal však s tým, že s ohľadom na legitímne očakávanie ani oprávnenie nemohol čakať, že stavebný úrad bude nečinný a maximálne v zákonom v prípustnej lehote nevydá rozhodnutie. Porušenie zmluvnej povinnosti tak nemohlo byť hlavnou a priamou príčinou vzniku škody, pretože už samotné porušenie zmluvnej povinnosti bolo následkom nekonania stavebného úradu. Ak existuje vo vzťahu k škode niekoľko relevantných príčin je potrebné zistiť a vyhodnotiť ich vplyv a odstupňovanie vo vzťahu k následku, teda ku škode. Poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu ČR 21 Cdo 300/2001. Príčinou škody môže byť len tá skutočnosť bez existencie ktorej by škodový následok nebol vznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú ale stačí ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku o ktorého odškodnenie ide a to príčinu podstatnú.

14. Je zrejmé, že nesprávny úradný postup stavebného úradu bol priamou a podstatnou príčinou vzniku škody, ktorá žalobcovi vznikla. Na základe toho sa dovolací súd rozumie vo vzťahu k rozhodnutiu 6 MCdo 16/2012 nedostatočne a nesprávne vysporiadal s touto otázkou. Žalobca vo vzťahu k rozhodnutiu dovolacieho súdu ďalej uviedol, že ak sa žalobca rozhodol pre menšie zlo nepodpísať zmluvu o dielo a síce vznikol im teda záväzok na zmluvnej pokute, pričom sa zároveň vyhol katastrofálnej vysokej zmluvnej pokute v prípade uzavretia zmluvy o dielo. Rozhodnutie najvyššieho súdu považoval za arbitrárne, keďže sa bezdôvodne odklonil od zisteného skutkového stavu. Rozhodnutie najvyššieho súdu pritom považoval aj za rozhodnutie v rozpore s princípom právnej istoty, ktorý vyplýva z čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s princípom rovnosti zbraní.

15. Žalobca namietal aj neprípustnosť mimoriadneho dovolania. Mal za to, že dovolací súd v danej veci neposudzoval zákonné dôvody, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí. Poukázal aj na nález ústavného súdu III. ÚS 119/03. Poukázal na to, že žalobca nadobudol právoplatnosťou rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, t. j. dňa 23.8.2011 právnu istotu, že nárok vo vzťahu k žalobcovi proti odporcovi je daný. Z tohto dôvodu podali návrh na Okresný súd Banská Bystrica na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 490 000 Eur s príslušenstvom, ktorým si uplatnili ďalšiu časť škody, ktorá žalobcovi vznikla vyššie uvedeným nesprávnym úradným postupom stavebného úradu. Rovnako si uplatnili aj návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 426 000 Eur s príslušenstvom dňa 27.4.2012 a aj zostávajúci nárok na náhradu škody spôsobenej vyššie uvedeným nesprávnym úradným postupom. V čase podania návrhov sa spoliehal žalobca na už právoplatné rozhodnutia v tejto veci. Keďže išlo o totožnú vec, žalobca vychádzal z toho, že návrhu bude vyhovieť práve z dôvodu už predchádzajúcich rozhodnutí. Do žalobcovej právnej istoty zasiahlo už vyššie uvedené mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora. Dovolací súd neaplikoval ústavné súladný výklad zákonov, keď dal prednosť § 1 Občianskeho súdneho poriadku pred čl. 46 ods. 1, 47 ods. 3 Ústavu a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

16. Podanie mimoriadneho dovolania nesmerovalo k odstráneniu nezákonnosti rozhodnutí nižších súdov ale k zvýhodneniu procesného postavenia odporcu. Poukázal v tomto smere aj na nález PL. ÚS 43/95. Ďalej tiež poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR - spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR a obchodnoprávneho kolégia NS SR zo dňa 20.10.2015 zverejneného v Zbierke najvyššieho súdu pod 94/15, podľa ktorého procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

16.1. Žalobca poukázal na to, že v zmysle aktuálnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a aktuálnej judikatúry NS SR malo byť mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietnuté a najvyšší súd SR nemal v konaní 6 MCdo 16/2012 vyhovieť už len z toho dôvodu, že účastník, ktorý podnetoval mimoriadne dovolanie nevyužil v konaní svoje právo podať dovolanie. Z týchto dôvodov nemôže byť dané rozhodnutie brané do úvahy ako záväzné a preto žalobca požiadal, aby odvolací súd na toto rozhodnutie neprihliadal.

17. Žalobca má za to, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné. Odvolací súd sa

stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, zároveň zopakoval ohľadom príčinnej súvislosti tie isté skutočnosti ako aj v rozhodnutí 6 MCdo 16/2012. V odvolaní žalobca uviedol viacero nových skutočností a námietok, ktoré mal odvolací súd posúdiť a vyjadriť sa k nim, čo však neurobil. Išlo napr. o námietku týkajúcu sa záväznosti rozhodnutia 1 MCdo 16/2012. Rovnako sa nevyjadril k podstatnej námietke žalobcu, ktorá sa týkala aj záveru, že ku škode by došlo v dôsledku nekonania stavebného úradu aj keby zmluvu o dielo podpísal a škoda by bola niekoľkonásobne vyššia. Z tohto rozhodnutia je rozhodnutie odvolacieho dôvodu nepreskúmateľné.

18. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že nemožno vychádzať zo záverov rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 na ktorom založili svoje rozhodnutia súdy oboch stupňov. Toto rozhodnutie žalobca nepovažuje za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe, aj keď bolo zverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí.

19. Iná judikatúra NS SR vychádza z toho, že protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody, stačí, že je jednou z príčin vzniku škody, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. S týmito skutočnosťami sa vôbec súdy nižších stupňov nezaoberali, pretože vychádzali z toho, že neuzavretie zmluvy o dielo je jedinou príčinou vzniku škody a vôbec sa nevenovali skúmaniu prípadných viacerých príčin škody a ich dosahu na vznik škody. Namietal, že súdy oboch stupňov neskúmali otázku vzťahu medzi nevydaním rozhodnutia v zákonnej lehote a vznikom škody, ale spoľahli sa na záver vyjadrený v rozhodnutí NS SR 6 MCdo 16/2012.

19.1. Zmluvu o budúcej zmluve žalobca uzavrel pred podaním návrhu na vydanie územného rozhodnutia, stačilo preto, aby orgán dodržal svoju základnú povinnosť rozhodnúť vo veci včas a ku škode by nemohlo dôjsť. Žalobca tvrdí, že práve nevydanie rozhodnutia včas bolo hlavnou príčinou škody a rozhodnutie žalobcu neuzavrieť zmluvu o dielo ak aj bolo jednou z príčin vzniku škody bolo príčinou vedľajšou a nepodstatnou. Súdy nevychádzali z ustálenej judikatúry a vôbec neporovnávali vzťah viacerých príčin škody a ich participáciu na vzniku škody z hľadiska toho, ktorá z nich bola príčinou hlavnou a podstatnou. Súdy neprihliadli na to, aká škoda by vznikla ak by zmluvu o dielo uzavreli. Tým došlo odvolacím súdom k nerešpektovaniu ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V tomto smere poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 32/2007, 3 Cdo 313/2009, 5 Cdo 126/2009, 3 Cdo 130/2010 ako aj uznesenie NS SR 6 MCdo 7/2013. Okrem toho poukázal aj na skutočnosť, že súčasťou skúmania príčin vzniku škody malo byť u obidvoch súdov aj to, či by škoda nastala aj bez konania škodcu. V tomto prípade škoda nastala v dôsledku nekonania škodcu, tak že bolo potrebné skúmať či by škoda nastala ak by konal v súlade so zákonom. Je zjavné, že škoda by v tomto prípade nenastala pretože ak by škodca včas vydal akékoľvek rozhodnutie, nevznikol by žiaden nárok na zmluvnú pokutu a žalobca by buď uzavrel zmluvu o dielo, ak by bolo vydané územné rozhodnutie, alebo by nemusel uzatvárať zmluvu o dielo a nárok na zmluvnú pokutu by nevznikol. Z toho vyplýva, že ak by škodca konal a konal by včas škoda by nenastala. Z tohto možno vyvodiť, že tým, že nekonal, škoda nastala a nastala by bez ohľadu na rozhodnutie uzavrieť či neuzavrieť zmluvu o dielo. Vzhľadom na nesprávny postup škodcu, žalobca bol postavený pred neriešiteľnú situáciu pretože akokoľvek by konal vždy by vznikla škoda. Tieto skutočnosti neboli predmetom skúmania súdmi oboch stupňov a teda ich rozhodnutia sú v rozpore s ustálenou praxou NS SR, ktorá prikazuje tieto skutočnosti (či by škoda vznikla aj keby škodca nekonal protiprávne) skúmať. V tomto smere poukázal aj na uznesenie najvyššieho súdu 6 MCdo 7/2013.

20. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že otázka, ktorá v rozhodnutí dovolacieho súdu ešte nebola riešená a ktorú žiada posúdiť, je to, že súdy obidvoch stupňov vychádzali pri svojom rozhodovaní z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012, ktoré však nikdy nemalo byť vydané, najmä, keď žalobca prihliada na súčasnú judikatúru ohľadom prípustnosti mimoriadneho dovolania. Žiadal preto, aby bola predmetom skúmania pred dovolacím súdom skúmaná otázka záväznosti takého rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní pre nižšie súdy a zákonnosť ich rozhodnutí, ak svoje rozhodnutie založia prakticky výlučne na záveroch vyplývajúcich z takéhoto rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní bez vlastného samostatného posúdenia otázky príčinnej súvislosti. Vzhľadom na uvedené žiadal, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

21. Žalovaný podal k dovolaniu písomné vyjadrenie. Stotožnil sa s právnym názorom odvolacieho súdu. Rozsudok krajského súdu je dostatočne presvedčivý a správny, tento je zákonný, nevykazujúci znaky arbitrárnosti.

21.1. Podľa žalovaného sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní v prípade rozsudku krajského súdu neodklonil od ustálenej praxe rozhodovacieho súdu. Poukázal pritom na právoplatné a nikým nezrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR 6 MCdo 16/2012, týkajúce sa skutkovo totožnej veci s jediným rozdielom, ktorým je výška uplatňovanej škody, ktorým boli zrušené rozsudky - rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici 13 Co 224/2011, ktorý potvrdil rozsudok okresného súdu 60 Cb 68/2010. Podľa žalovaného prípustnosť dovolania nie je daná podľa § 421 v spojitosti s § 420 písm. f) CSP a navrhuje, aby bolo dovolanie odmietnuté. V prípade ak sa nestotožní s argumentáciou žalovaného a posúdi dovolanie ako prípustné podáva vyjadrenie v nasledovných bodoch: žalovaný zastáva názor, že medzi namietaným nesprávnym úradným postupom a uplatňovanou škodou neexistuje príčinná súvislosť ako podmienka priznania škody podľa zákonov zodpovednosti za škodu. Nesúhlasí s právnym názorom žalobcu. Uznesenie Najvyššieho súdu SR dospelo k správnym zisteniam, resp. právnym názorom, že ani nevydanie rozhodnutia stavebným úradom v zákonom stanovenej lehote nebránilo žalobcovi uzatvoriť budúcu zmluvu o dielo v dohodnutej lehote. Existencia územného rozhodnutia v čase uzavretia zmluvy o dielo nie je totiž nevyhnutnou podmienkou a dôvodom pre ktorý by nebolo možné takúto zmluvu platne uzavrieť, pričom v dohode o dobe uzavretia budúcej zmluvy o dielo účastníci zmluvy nepodmienili lehotu, do ktorej sa zaviazali budúcu zmluvu uzavrieť vydaním územného rozhodnutia. Poukázal pritom na čl. III. ods. 1 a čl. III. ods. 3 zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy. Žalovaný preto na základe uvedených skutočností rozhodne nesúhlasil s názorom žalobcu, že príčinou porušenia zmluvnej povinnosti - neuzavretie budúcej zmluvy o dielo žalobcom mal byť nesprávny úradný postup stavebného úradu - intervenienta (nevydanie rozhodnutia v 60 - dňovej lehote ale až 63. deň od podania žiadosti žalobcu). Žalovaný, resp. intervenient z uvedených dôvodov nemôže niesť zodpovednosť za vysokú pokutu, resp. sankcie, ktoré sú v zmluve uvedené uzatvorenej žalobcom s tretím subjektom na základe vlastného a slobodného uváženia. Dojednanie o zmluvnej pokute v zmluve o budúcej zmluve v prípade ak žalobca neuzavrie zmluvu o dielo odo dňa 29.7.2008 predstavuje slobodné podnikateľské riziko pre žalobcu, za ktoré má niesť zodpovednosť on a nie žalovaný.

21.2. Poukázal na to, že v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. je zrejmé, že vydanie územného rozhodnutia je podmienené splnením množstva zákonných predpokladov. Poukázal aj na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, pričom stavebný úrad môže konať len na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý stanoví zákon a na základe týchto skutočností je teda zrejmé, že vydanie územného rozhodnutia nie je možné za akýchkoľvek okolností predpokladať. Žalobca s poukazom na zákon č. 1/1993 Z.z. vedel, že na úspešnosť svojej žiadosti o vydanie územného rozhodnutia sa nemôže len tak bez ďalšieho spoliehať a teda nie je racionálne vstupovať do zmluvného vzťahu, v ktorom sa pod hrozbou veľmi vysokej finančnej sankcie zaväzuje splniť podmienku, ktorej splnenie podlieha striktným zákonným predpokladom. Svoju žiadosť predložil neúplnú, nemohol s vysokou pravdepodobnosťou spravodlivo očakávať, že jeho žiadosti o vydanie územného rozhodnutia sa vyhovie do 29.7.2008. Dňa 28.5.2008 bola stavebnému úradu doručená žiadosť o vydanie územného rozhodnutia a následne stavebný úrad prerušil územné konanie a vyzval žalobcu, aby v lehote 30 dní doplnil žiadosť o vydanie územného rozhodnutia, pretože v prílohe žiadosti chýbali podklady podľa § 35 ods. 1 zákona č. 50/1976 a § 3 vyhlášky č. 453/2000 Z.z. Žalobca dňa 28.8.2008 požiadal o predĺženie lehoty na predloženie dokladov, pričom stavebný úrad tejto žiadosti vyhovel a predĺžil termín na doplnenie do 15 dní od prevzatia oznámenia. Z dôvodu nepredloženia všetkých dokladov následne stavebný úrad rozhodnutím zo dňa 11.11.2008 konanie o umiestnenie stavby zastavil. Je teda zrejmé, že žalobca hoci vedel, akú náležitosť musí jeho žiadosť spĺňať a vedel, že žiadosť predkladá neúplnú aj napriek tomu dobrovoľne na vlastnú zodpovednosť pristúpil k dohode, ktorá predpokladala dodržanie už v tom čase nereálnej lehoty. V čase od 30.7.2008 do 11.11.2008 žalobca nepredložil všetky doklady potrebné na vydanie územného rozhodnutia. Nepredložením všetkých dokladov v návrhu bolo potvrdené, že žalobca nevedel v krátkom čase predložiť stavebným úradom požadované doklady.

21.3. Citovanie zistení, resp. právnych názorov žalobcom zo zrušených rozsudkov KS Banská Bystrica 13 Co 224/2011 a OS Banská Bystrica 60 Cb 68/2010 žalovaný považoval za absolútne neakceptovateľné a neprijateľné. Vyjadrenia žalobcu, kde sa snaží namietat právoplatné uznesenie

Najvyššieho súdu SR o neprípustnosti mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom je iba zúfalým pokusom žalobcu zvrátiť zistenie, resp. právne názory vyslovené v právoplatnom uznesení Najvyššieho súdu SR. Žalovaný podal proti rozsudku krajského súdu 13 Co 224/2011 podnet na mimoriadne dovolanie generálnemu prokurátorovi, pričom tento podal v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky, najvyšší súd o tom rozhodol uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Žalovanému nie je známe a v dovolaní žalobcu nenašiel žalovaný žiaden dôkaz o tom, že by vo vzťahu k právoplatnému uzneseniu NS SR bola napr. Ústavným súdom Slovenskej republiky alebo Európskym súdom pre ľudské práva zistená nejaká nezákonnosť alebo porušenie práv žalobcu. Preto žalovaný poukázal na neprípustnosť a zrejmu nedôvodnosť podaného dovolania. Žiadal, aby dovolanie bolo zamietnuté a žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP) zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

23. Žalobca smeruje dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

24. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

25. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdov nižšieho stupňa sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015. Otázka posúdenia či sú alebo nie sú splnené podmienky za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu.

26. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

27. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

28. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v

takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

29. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

30. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP

31. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 115/2018, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť dovolateľovej argumentácie, podľa ktorej v konaní došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

31.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tiež nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Cdo 40/2018 zo dňa 18.07.2018).

31.2. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f) CSP je, že a/ k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom, ktorý b/ znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva c/ v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 38/2015, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

32. Žalobca vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k námietke nespravodlivého procesu namietať tú skutočnosť, že odvolací súd neposúdil a nevyjadril sa k námietke záväznosti rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 a to vo vzťahu k tomu, že toto rozhodnutie vôbec nemalo byť vydané, nakoľko porušuje zásadu rovnosti zbraní a princíp právnej istoty, takisto namietať, že súd sa nevysporiadal s námietkou, že ku škode by došlo aj v dôsledku nekonania stavebného úradu, aj keby zmluvu o dielo žalobca podpísal.

33. Podľa názoru dovolacieho súdu vo vzťahu k tejto dovolacej námietke (§ 420 písm. f) CSP) je odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu dostatočným spôsobom odôvodnené. V bode 15. odôvodnenia rozhodnutia sa odvolací súd vysporiadal v tomto smere aj s odvolacou námietkou vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012. Dovolací súd v zhode s odvolacím súdom uvádza, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012, nebolo pre nezákonnosť, resp. arbitrárnosť, resp. porušenie akéhokoľvek práva na strane žalobcu spochybnené, resp. zrušené, neprešlo ani testom ústavnosti (samozrejme na podnet žalobcu), to znamená, že žalobca proti predmetnému rozhodnutiu nepodal ani ústavnú sťažnosť. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie konštatoval, že podstatnou a bezprostrednou príčinou vzniku škody, ktorá mala za následok zaplatenie zmluvnej pokuty bolo porušenie zmluvnej povinnosti žalobcom vyplývajúcej zo záväzkového vzťahu. Keďže v zmluve išlo o jedinú povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou, táto skutočnosť je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobcom označenú ujmu. V bode 16. zároveň odvolací súd konštatoval, že žalobca v odvolaní uvádzal len skutočnosti, ktoré namietal už pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s jeho námietkami podrobne a dôsledne vysporiadal, pričom odvolanie nespochybnilo vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, preto odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil.

34. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP) a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. V rozsudku jednotlivé časti odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú v súhrne ich zrozumiteľnosť a aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery ku ktorým na ich základe dospel sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

35. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ neopodstatnene namietal porušenie procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá prípustnosť dovolania.

35.1. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na skutočnosť, že dovolateľ čiže žalobca vo svojom dovolaní len rekapituluje skutočnosti, ktoré opakovane uvádzal aj vo svojich písomných a ústnych vyjadreniach, aj podľa názoru dovolacieho súdu oba súdy, teda súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa s otázkou neexistencie príčinnej súvislosti medzi tvrdenou škodou a nesprávnym úradným postupom vysporiadali dostatočným spôsobom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP

36. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny.

36.1. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

36.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/, resp. písm. b/ CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej

praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

36.3. Žalobca v dovolaní odôvodňuje prípustnosť dovolania aj teda podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

37. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e) ide o otázku zásadného právneho významu, t. j. takú, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR a f/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (rozhodnutie NS SR 3 Cdo/157/2017).

37.1. Pre vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP v súlade so zákonom platí, že ustanovenie § 432 ods. 2 CSP nemôže byť posudzované izolovane, ale v spojení s ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Uvedené znamená, že pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP dovolateľ kvalifikovane zastúpený advokátom uvedie právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizuje, ako podľa jeho názoru mal odvolací súd konkrétnu právnu otázku správne vyriešiť a zároveň ak má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/, musí dovolateľ špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť. Iba ak sú všetky uvedené kumulatívne podmienky splnené, môže dovolací súd pristúpiť k skúmaniu prípustnosti (a následne dôvodnosti) podaného dovolania. Ak tieto podmienky splnené nie sú, dovolací súd dovolanie odmietne podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP.

37.2. Dovolací súd pritom uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dovolateľ je povinný ním tvrdný odklon v dovolaní preukázať. Naopak prípustnosť dovolania nezakladá všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi), alebo všeobecné tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

38. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci

a) nezákonným rozhodnutím,

b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,

c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo

d) nesprávnym úradným postupom.

39. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

40. Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

41. Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

42. Ustanovenie § 3 zákona č. 514/2003 Z.z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie) za škodu, ktorej sa nemožno zbaviť a ktorá predpokladá súčasné splnenie troch podmienok a to: 1/ nesprávny úradný postup 2/ vznik škody a 3/ príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

43. Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je stanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 Ústavy SR podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola spôsobená poškodenému škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktorý sa neskôr ukázal ako nezákonný.

44. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobca poukázal na to, že nepovažuje rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe aj keď bolo zverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí. Poukázal na to, že iná judikatúra najvyššieho súdu vychádza z toho, že protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody, stačí, že je jednou z príčin vzniku škody a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. S týmito skutočnosťami sa sudy nižších stupňov nezaoberali, pretože vychádzali z toho, že neuzavretie zmluvy o dielo je jedinou príčinou vzniku škody a vôbec sa nevenovali skúmaniu prípadných viacerých príčin škody a ich dosahu na vznik škody. V tomto smere poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 3 Cdo 32/2007, 3 Cdo 131/2009, 5 Cdo 126/2009, 3 Cdo 130/2010, 6 MCdo 7/2013.

45. Dovolací súd konštatuje, že sa nestotožňuje s názorom žalobcu, žeby v predmetnej veci bolo dôvodné dovolanie s poukazom na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s poukazom na predmetné rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorých nie je možné vyvodiť zovšeobecňujúci záver, žeby v otázke posudzovania vzťahu príčiny a následku vzniknutej škody z nesprávneho úradného postupu v uvedených rozhodnutiach existoval odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v nastolenej právnej otázke. Nebolo sporné v predmetnej veci, že žalovaný sa dopustil nesprávneho úradného postupu, keď stavebný úrad vo veci návrhu žalobcu o vydanie územného rozhodnutia nevydal rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, ako aj to, že v majetkovej sfére žalobcu došlo k zmenšeniu jeho majetkového stavu a teda k vzniku škody zaplatením zmluvnej pokuty spoločnosti T & T a.s. Spornou zostala otázka existencie (neexistencie) príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody ako základného predpokladu zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd v zhode so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že uvedený predpoklad zodpovednosti žalovaného za škodu splnený nebol. Podrobne to odvolací súd uviedol v bode 14. odôvodnenia svojho rozsudku, na ktorý v podrobnostiach dovolací súd odkazuje. Odvolací súd konštatoval, že podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok zaplatenie zmluvnej pokuty zo strany žalobcu bolo porušenie zmluvnej povinnosti žalobcom vyplývajúcej zo záväzkového vzťahu. Keďže v zmluve išlo o jedinou povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou táto skutočnosť je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobcom

označenú ujmu. Vznik škody bol teda spôsobený výlučne porušením zmluvnej povinnosti samotným žalobcom, čo ale súčasne znamená, že je vylúčená ako priama príčina vzniku žalobcom označenej ujmy iná skutočnosť, iné protiprávne konanie alebo opomenutie.

46. Zákon č. 514/2003 Z.z. nevysvetľuje ani vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach; vyriešenie tejto otázky preto nemožno uložiť znalcovi (ten môže poskytnúť len odborné podklady, z ktorých súd pri zisťovaní skutkového stavu veci vychádza). Právnym posúdením je vymedzenie, medzi akou ujmou (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda, za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmou poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Prítom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušený; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. júna 2010 sp. zn. 5 Cdo 126/2009).

46.1. Najvyšší súd v uznesení z 31. januára 2012 sp. zn. 6 MCdo 11/2010 uviedol, že príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda, aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody, vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (*Principles of European Tort Law - PETL*), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia akademickej obce i právnej praxe) právnický vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., *Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod*, Univerzita Karlova v Praze 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ). V prejednávanej veci dovolateľ namietal nesprávne

právne posúdenie existencie príčinnej súvislosti ako základného predpokladu zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. (najmä teda vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP - viď vyššie).

47. K námietke žalobcu, že rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 zo dňa 30.10.2013 nepovažuje za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolací súd poukazuje, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané) ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania preto je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydaných Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31.12.1992 ako aj rozhodnutia uverejnené do Zborníkov stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR, SSR vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974 (č. I., 1965-1967), 1980 (č. II., 1964-1969) a 1986 (č. IV, 1970-1983), pokiaľ sú stále použiteľné a neboli prekonané neskoršou judikatúrou. Napokon vzhľadom na článok 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

48. Vo vzťahu k záväznosti judikatúry sa vyjadril Ústavný súd SR v uznesení z 22.11.2011, č. k. IV. ÚS 499/2011-25, podľa ktorého „obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).“

49. Označené rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 zo dňa 30.10.2013, z ktorého vychádzali pri právnom posudzovaní veci súdy v prejednávanej veci, bolo prijaté v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR pod č. 137/2014 a jeho právna veta znie: „Medzi škodou vzniknutou žalobcovi zaplatením zmluvnej pokuty podľa zmluvy o budúcej zmluve o dielo uzavretej pre prípad nedodržania termínu uzavretia zmluvy (zriadenia stavby, pre ktoré sa vyžaduje rozhodnutie stavebného úradu) o dielo a nevydaním rozhodnutia stavebného úradu v zákonnej lehote nie je príčinná súvislosť, zodpovednosť žalovaného za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov preto nie je daná.“ Je zjavné, že oba súdy, t. j. aj súd prvej inštancie rovnako aj odvolací súd vychádzali práve z tohto rozhodnutia, nakoľko dovolací súd podčiarkuje, že išlo o rozhodnutie, ktoré pre súdy bolo záväzné, nakoľko sa jednalo o totožný skutkový (rozdielna je výška uplatňovanej škody) a právny stav, ktorý bol prejednávaný aj v predmetnej právnej veci, keďže nedošlo k zmene skutkových okolností, resp. ani k zmene právnej úpravy. Dovolací súd poznamenáva, práve naopak pokiaľ by súdy nerešpektovali závery z tohto

rozhodnutia NS SR, ktoré bolo prijaté v Zbierke súdnych rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, zakladalo by to dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre odklon od ustálenej rozhodovacej praxe práve v tejto konkrétne nastolenej právnej otázke. Toto rozhodnutie je preto potrebné považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dovolací súd neidentifikoval rozhodnutia, ktoré by sa od prezentovaného právneho názoru v tomto rozhodnutí s poukazom na konkrétnu skutkovú situáciu v prejednávanej veci, ktorá je identická s touto prejednanou vecou rozchádzali. Navyše všetky prezentované rozhodnutia NS SR (okrem rozhodnutia NS SR 6 MCdo/7/2013), na ktoré poukazoval žalobca (3 Cdo 32/2007, 3 Cdo 131/2009, 5 Cdo 126/2009, 3 Cdo 130/2010) boli rozhodnutiami vydanými pred rozhodnutím NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 zo dňa 30.10.2012, ktoré napokon bolo prijaté ako tzv. „zbierkové“ rozhodnutie a je ho teda možné považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu na konkrétne právne posúdenie v danom spore. Preto správne súdy z neho vychádzali.

50. Z tohto dôvodu dovolací súd poukazuje opätovne na dôvody z rozhodnutia NS SR 6 MCdo 16/2012: „Povinnosť žalobcu zaplatiť zmluvnú pokutu v prípade nesplnenia jeho povinnosti uzavrieť budúcu zmluvu o dielo v lehote dohodnutej v zmluve, bola založená zmluvou o budúcej zmluve o dielo uzavretou 29. mája 2008 medzi žalobcom a spoločnosťou X., a.s. Podstatnou a bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok zaplatenie zmluvnej pokuty, je preto porušenie tejto zmluvnej povinnosti žalobcom. Keďže v zmluve išlo o jedinou povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou, táto skutočnosť je výlučnou príčinou, ktorá spôsobila žalobcom označenú ujmu. Vznik škody bol teda spôsobený výlučne porušením zmluvnej povinnosti samotným žalobcom. To ale súčasne znamená, že je - ako priama príčina vzniku žalobcom označenej ujmy - vylúčená iná príčina (iné protiprávne konanie alebo opomenutie).

50.1. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že medzi nesprávnym úradným postupom žalovaného a škodou, náhrady ktorej sa žalobca domáha, nie je vzťah príčiny a následku. Pokiaľ žalobca tvrdil, že zmluvnú povinnosť zabezpečenú zmluvnou pokutou nemohol splniť výlučne pre pochybenia (nečinnosť) stavebného úradu, a teda, že porušenie zmluvnej povinnosti nezavinil, treba uviesť, že ide o tvrdenia žalobcu ničím nepodložené a nepreukázané. Podľa dovolacieho súdu ani nevydanie rozhodnutia stavebným úradom v zákonom ustanovenej lehote nebránilo žalobcovi, posudzujúc túto otázku z objektívneho hľadiska, uzatvoriť budúcu zmluvu o dielo v dohodnutej lehote. Existencia územného rozhodnutia v čase uzatvorenia zmluvy o dielo nie je totiž nevyhnutnou podmienkou a dôvodom, pre ktorý by nebolo možné takúto zmluvu platne uzavrieť, pričom v dohode o dobe uzavretia budúcej zmluvy o dielo účastníci Zmluvy nepodmienili lehotu, do ktorej sa zaviazali budúcu zmluvu o dielo uzavrieť vydaním územného rozhodnutia“.

Dovolanie vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

51. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu žalobca uviedol, že otázka, ktorá v rozhodnutí dovolacieho súdu ešte nebola riešená a ktorú žiada posúdiť je to, že súdy obidvoch stupňov vychádzali pri svojom rozhodovaní z rozhodnutia NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012, ktoré však nikdy nemalo byť vydané, najmä, keď žalobca prihliada na súčasnú judikáciu ohľadom prípustnosti mimoriadneho dovolania. Žiadal, aby bola preskúmaná otázka záväznosti takéhoto rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní pre nižšie súdy a zákonnosť ich rozhodnutia.

52. Podľa § 226 CSP právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia.

Subjektívna záväznosť rozsudku

(1) Výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

(2) Výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti alebo o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti je záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu

vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní.

53. Podľa dovolacieho súdu táto dovolacia námietka je neopodstatnená. Podľa názoru dovolacieho súdu oba sudy v predmetnej veci správne vychádzali práve z tohto rozhodnutia NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012, tak ako to už bolo vyššie konštatované, nakoľko sa v prejednávanej veci jednalo o totožný skutkový a právny stav veci. Rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 MCdo 16/2012 nebolo ústavným súdom zrušené, toto bolo vydané aj v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu, preto správne oba sudy vychádzali práve z tohto rozhodnutia a správne posúdili aj otázku príčiny a následku vzniknutej škody žalobcovi. Hoci judikatúra najvyššieho súdu, vrátane ním prijatých stanovísk na zjednotenie rozhodovania, nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi senátmi najvyššieho súdu navzájom). Jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída. Predvídateľnosťou rozhodovania sa naplňuje materiálne chápaného právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvôľu. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Ak už došlo k judikátornému vyriešeniu určitej otázky a k publikovaniu niektorého rozhodnutia alebo stanoviska riešiaceho túto otázku v Zbierke, je potrebné, aby sudy tento judikátorný posun vo svojej rozhodovacej praxi zohľadňovali. Skutočnosť, že súd bez vysvetlenia nerešpektuje niektorý judikát najvyššieho súdu, oslabuje presvedčivosť jeho rozhodnutia. Ide tiež o negatívny dopad na predvídateľnosť súdneho rozhodovania. Súd sa pri prejednávaní a rozhodovaní určitej veci nemusí stotožniť s judikátom najvyššieho súdu vydaným v skutkovo a právne podobnej veci (ktorý, ako už bolo uvedené, nemá normatívnu povahu), je však nevyhnutné, aby svoj odlišný právny názor argumentačne (kriticky) konfrontoval v odôvodnení rozhodnutia a dostatočne vysvetlil, prečo nebolo možné stotožniť sa s tým alebo oným judikátom. Je potom úlohou dovolacieho súdu, ak sú dôvody prípustnosti z tohto pohľadu dovolateľom uvedené, t. j. predpokladá sa, že dovolateľ „presvedčí“ dovolací súd, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby tento odklon, ak bude mať za to, že dovolanie je prípustné, z hľadiska právneho posúdenia vec vyriešil (Civilný sporový poriadok, 1. vydanie, 2016 (ŠTEVČEK, FICOVÁ, BARICOVÁ, MESIARKINOVÁ, BAJÁNKOVÁ, TOMAŠOVIČ, Nakladatelství C. H. Beck).

54. Otázka prípustnosti(nepřípustnosti) mimoriadneho dovolania vo vzťahu k rozhodnutiu NS SR 6 MCdo 16/2012 mohla byť predmetom posudzovania v konaní pred ústavným súdom, avšak najvyšší súd v tomto smere si nemôže prisvojovať kompetencie ústavného súdu, nemôže teda ani v tomto smere polemizovať so žalobcom či toto rozhodnutie malo, alebo nemalo byť vôbec vydané z hľadiska dôvodov jeho prípustnosti. Z týchto dôvodov aj dovolanie žalobcu v časti podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je neopodstatnené.

55. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP bolo síce prípustné, avšak žalobca v ňom neopodstatnene vytyka, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

56. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania, o ktorom dovolací súd rozhodol podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

57. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.